

🤝 שייכות וזהות – החברה הישראלית שלנו

קלפי שיח, מילון מושגים, לוח חגים של כל הקהילות, מפת זיכרונות ותיק חקירה על ערבות הדדית – לבני ובנות נוער.

יצרה: רוית ראש בן ישי

📑 תוכן העניינים

1. 🃏 "מאיפה את/ה בארץ?" – קלפי היכרות
2. 📖 מילון "השבטים" – מושגים ומשימות חקר על השכנים
3. 🏡 מה הופך מקום לבית? – דילמות של שייכות
4. 📅 לוח השנה של כולנו – חגים ומועדים בכל הקהילות
5. 🗺️ מפת הזיכרונות שלי
6. 🕵️ תיק חקירה: ערבות הדדית

🃏 "מאיפה את/ה בארץ?" – קלפי היכרות

🎯 **המטרה:** להכיר אחד את השנייה דרך המקומות, הטעמים והזיכרונות שלנו – בסקרנות ובכבוד. בלי תוויות ובלי "כל ה... הם...". כל אחד ואחת מספרים רק על עצמם.

🃏 איך משחקים?

1. יושבים במעגל או בקבוצות של 4–5. מערבבים את החפיסה (מודפסת או במשחק הדיגיטלי).
2. בתורכם – שולפים קלף ועונים עליו מהחוויה **שלכם**. אפשר תמיד לומר "פס" ולבחור קלף אחר.
3. כל מי שמקשיבים שואלים **שאלת המשך סקרנית אחת** ("איך זה מרגיש?", "מי לימד אותך?").
4. בסוף הסבב – כל אחד ואחת אומרים דבר אחד חדש שלמדו על מישהו בקבוצה.

📦 שש הקטגוריות בחפיסה

📍 **המקום שלי**עיר, יישוב, שכונה, רחוב – ומה מיוחד בהם.

🍲 **טעמים**מאכלים מקומיים ומשפחתיים, ריחות מהמטבח.

📻 **נוסטלגיה**משחקים, שירים, תוכניות וחפצים שההורים והסבים זוכרים.

🧳 **מסע המשפחה**מאיפה הגענו, מה הבאנו איתנו.

🏘️ **השכנים שלנו**מי גר לידנו, מה למדנו מהם.

✨ **בונוס – יחד**משימות קבוצתיות קצרות.

🛑 כללי הסקרנות המכבדת

- ✅ שואלים על **האדם** ("מה את/ה אוהב/ת?") – לא על "כל הקבוצה" ("אצלכם כולם...?").
- ✅ מקשיבים עד הסוף, בלי לתקן ובלי לצחוק על מבטא, מאכל או מנהג.
- ✅ מותר לא לענות. פרטיות היא זכות.
- ❌ בלי בדיחות על עדה, מגזר, עיר או ארץ מוצא – גם "סתם בצחוק".
- ❌ בלי השוואות של "שלנו יותר טוב".

🧩 תרגול מקדים: סקרנות או תווית?

לפני המשחק אפשר לשחק את משחק המיון "סקרנות או תווית?" – מבחינים בין שאלה שפותחת שיחה לשאלה שמדביקה סטיגמה.

🖨️ החפיסה המודפסת

48 קלפים בשש קטגוריות, מוכנים לגזירה (A4, שני קלפים בשורה): 📄 Word 📝 | PDF

🟢 **חנ"מ:** משחקים בזוגות עם 2 קטגוריות בלבד (טעמים, המקום שלי). אפשר לענות בציור או בתמונה מהטלפון.

🔵 **עולים:** אפשר לענות על "המקום שלי" גם על העיר בארץ המוצא. מילים חדשות כותבים על הלוח – כל הכיתה לומדת אותן.

📖 מילון "השבטים" – מושגים ומשימות חקר על השכנים

🧭 **מילון "השבטים" – אבל בלי סטריאוטיפים:** בחברה הישראלית חיים יחד אנשים מרקעים, אמונות ומסורות רבות. כאן לא נתאר "איך כל קבוצה מתנהגת", אלא נלמד **מושגים** שעוזרים לדבר על זהות, שייכות וחיים משותפים – ואז נצא לחקור את השכנים שלנו בעצמנו.

📖 מושגי יסוד

מושג	מה זה אומר?	דוגמה מהחיים
זהות	התשובה לשאלה "מי אני?" – מורכבת מהרבה חלקים: משפחה, שפה, מקום, אמונה, תחביבים.	אפשר להיות בו־זמנית בת לשכונה, שחקנית כדורסל ונכדה של עולים.
זהות מרובה	לכל אדם כמה זהויות שלא סותרות זו את זו.	"אני ישראלי, דובר רוסית בבית ואוהד קבוצה מקומית".
שייכות	התחושה שיש לי מקום, שרואים אותי ושאני חלק.	כשמחכים לך בהפסקה – את/ה שייך/ת.
קיבוץ גלויות	התקבצות יהודים מארצות רבות בארץ ישראל.	בכיתה אחת – סבים ממרוקו, מאתיופיה, מאוקראינה ומתימן.
כור היתוך	רעיון מוקדם: כולם "מתמזגים" לתרבות אחת חדשה ומוותרים על המסורת הקודמת.	בשנים הראשונות של המדינה רבים שינו את שמם לשם עברי.
פסיפס / רב־תרבותיות	רעיון אחר: כל תרבות שומרת על צבעה, ויחד נוצרת תמונה שלמה.	מימונה, סיגד ונובי גוד נחגגים היום גם מחוץ לקהילות שלהם.
רוב ומיעוט	קבוצה גדולה וקבוצה קטנה במדינה. בדמוקרטיה לכל אחד זכויות שוות.	בישראל חיים ערבים, דרוזים, צ'רקסים ועוד – כולם אזרחים.
סטריאוטיפ	הכללה פשטנית על קבוצה שלמה ("כולם כאלה").	"כל בני הנוער מכורים לטלפון" – נכון לגבי כולם? כמובן שלא.
סטיגמה	תווית שלילית שמודבקת לאדם או לקבוצה ופוגעת בהם.	עיר שמכנים אותה "חור" – וזה פוגע במי שגרים בה.

ערבות הדדית	"כל ישראל ערבים זה בזה" – אחריות של כל אחד לשלום של האחר.	שכנים שמבשלים למשפחה שבה נולד תינוק.
הון חברתי	הקשרים והאמון בין אנשים, שעוזרים לקהילה להתמודד.	קבוצת הורים שמארגנת הסעות משותפות.
פרגון	שמחה כנה בהצלחה של אחר ואמירה שלה בקול.	"איזה יופי עשית את זה!"
דוגריות	דיבור ישיר ובלי עקיפות – יכול להיות כנות מרעננת, ויכול לפגוע אם אין עדינות.	"אני חושבת אחרת, ואסביר למה" במקום "שטויות".
דו־קיום / חיים משותפים	חיים זה לצד זה בכבוד ובשיתוף, גם כשיש הבדלים.	בית חולים שבו רופאות ורופאים מכל הקהילות עובדים יחד.

🔎 משימות חקר: "השכנים שלנו"

1. **ראיון שכנות:** ראיינו שכן/ה (באישור הורה) – שלוש שאלות: מאיפה הגעת? מה הדבר שאת/ה הכי אוהב/ת בשכונה? איזה מנהג או מאכל היית רוצה ללמד אותי?
2. **מפת השכונה:** סמנו בשכונה שלכם 5 מקומות שמספרים על אנשים שונים: בית כנסת, כנסייה או מסגד, מאפייה, גינה, מועדון. מה כל מקום מלמד?
3. **מתכון ומסע:** הביאו מתכון משפחתי וכתבו מאיפה הוא "הגיע" ומה השתנה בו כאן בארץ.
4. **מילה אחת מכל בית:** כל תלמידה ותלמיד מביאים מילה משפת הבית שאין לה תרגום מדויק לעברית. בונים "מילון כיתתי".
5. **מה לא ידעתי:** בחרו קהילה שאתם מכירים פחות. מצאו 3 עובדות ממקורות אמינים (ספרייה, אתר רשמי, שיחה עם אדם מהקהילה) – והציגו אותן בכבוד.

⚖️ **בודקים את עצמנו:** לפני שמציגים – קוראים את הממצאים ושואלים: "האם הייתי מרגיש/ה בנוח אם מישהו מהקהילה הזו היה קורא את זה?"

🏡 מה הופך מקום לבית? – דילמות של שייכות

🏡 **השאלה הגדולה:** מה הופך מקום לבית? האנשים? השפה? הריח של השבת או של ארוחת הערב? הים, ההרים, החברים? בעמוד הזה מבררים מה **שלכם** נותן תחושת בית – ואיך עוזרים לאחרים להרגיש בבית.

🧱 תרגיל: לבנים של בית

סדרו את 10 ה"לבנים" לפי מה שהכי חשוב **לכם** כדי להרגיש בבית. השתמשו בחצים ⬆️⬇️. אין סדר נכון – יש סדר שלכם. שום דבר לא נשמר ולא נשלח.

1. 👨‍👩‍👧 המשפחה
2. 🤝 חברות וחברים
3. 🗣️ השפה שאני מדבר/ת
4. 🍲 אוכל וריחות מוכרים
5. 🕯️ חגים ומסורות
6. 🏞️ הנוף והמקום
7. 🛡️ ביטחון ושקט
8. 📚 בית הספר והקהילה
9. 🎶 מוזיקה ותרבות
10. 💭 זיכרונות

🤔 דילמות של שייכות

בקלפי הדילמות (למשחק הדיגיטלי) מופיעים מצבים מחיי היום־יום: עוברים דירה, מצטרפים לקבוצה חדשה, חבר עולה שמתגעגע, שפה בבית ושפה בבית הספר. אין תשובה אחת נכונה – יש נימוק טוב.

🗣️ מבנה דיון "2–2–1"

1. 2 דקות – כל אחד חושב לבד וכותב.
2. 2 דקות – משתפים בזוג.
3. דקה אחת – הזוג מציג רעיון אחד לכיתה, בפתיחה "אנחנו חושבים ש... כי...".

🌱 פעולה קטנה, בית גדול

בחרו פעולה אחת שתעזור למישהו בכיתה או בשכבה להרגיש יותר בבית: להזמין להצטרף בהפסקה, ללמוד מילה בשפה שלו, לשאול על החג שלה, להציע עזרה בשיעורי בית. כתבו אותה ובצעו השבוע.

📅 לוח השנה של כולנו – חגים ומועדים בכל הקהילות

📅 **לוח השנה של כולנו – תשפ"ז (2026–2027):** חגים ומועדים של קהילות שונות בישראל. לחצו על " 💡 ידעתם?" כדי לגלות משהו מפתיע. סימן ⚠️ אומר שהתאריך משתנה או נקבע לפי ראיית הירח – כדאי לבדוק שוב לפני שמתכננים.

⏭️ המועד הקרוב: ⛰️ **חג הסיגד** – 9 בנובמבר 2026

🍎**ראש השנה תשפ"ז**✡️ חגי ישראל

📅 א׳–ב׳ בתשרי

🗓️ 12 בספטמבר 2026 (עבר)

🕊️**יום הכיפורים**✡️ חגי ישראל

📅 י׳ בתשרי

🗓️ 21 בספטמבר 2026 (עבר)

🌿**סוכות**✡️ חגי ישראל

📅 ט"ו בתשרי

🗓️ 26 בספטמבר 2026 (עבר)

🏕️**סהרנה – חג של יהודי כורדיסטן** ⚠️🌍 מסורות של קהילות ועדות

📅 בחול המועד סוכות (בעבר נחגג אחרי פסח)

🗓️ 28 בספטמבר 2026 (עבר)

📜**שמחת תורה**✡️ חגי ישראל

📅 כ"ב בתשרי

🗓️ 3 באוקטובר 2026 (עבר)

🕯️ **יום הזיכרון לראש הממשלה יצחק רבין** ⚠️🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📅 י"ב בחשוון

🗓️ 23 באוקטובר 2026 (עבר)

⛰️**חג הסיגד**🌍 מסורות של קהילות ועדות

📅 כ"ט בחשוון

🗓️ 9 בנובמבר 2026

🕎**חנוכה – הדלקת נר ראשון**✡️ חגי ישראל

📅 כ"ה בכסלו (בערב שלפני)

🗓️ 4 בדצמבר 2026

👧**חג הבנות**🌍 מסורות של קהילות ועדות

📅 ראש חודש טבת (בימי חנוכה)

🗓️ 11 בדצמבר 2026

🎄חג המולד✝️ חגים נוצריים

📆 25 בדצמבר

🗓️ 25 בדצמבר 2026

❄️נובי גוד – השנה האזרחית החדשה🌍 מסורות של קהילות ועדות

📆 1 בינואר

🗓️ 1 בינואר 2027

⛪חג המולד בכנסיות האורתודוקסיות✝️ חגים נוצריים

📆 7 בינואר

🗓️ 7 בינואר 2027

🌳ט"ו בשבט✡️ חגי ישראל

📆 ט"ו בשבט

🗓️ 23 בינואר 2027

🌙תחילת חודש הרמדאן (בקירוב) ⚠️☪️ חגים מוסלמיים

📆 לפי ראיית הירח

🗓️ 8 בפברואר 2027

🍬עיד אל־פיטר (בקירוב) ⚠️☪️ חגים מוסלמיים

📆 א׳ בחודש שוואל

🗓️ 10 במרץ 2027

🎭פורים✡️ חגי ישראל

📆 י"ד באדר ב׳ (בירושלים – ט"ו)

🗓️ 23 במרץ 2027

🐣חג הפסחא✝️ חגים נוצריים

📆 יום ראשון אחרי ירח מלא באביב

🗓️ 28 במרץ 2027

✈️יום העלייה ⚠️🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📆 י׳ בניסן (בבתי הספר מציינים גם בחשוון)

🗓️ 17 באפריל 2027

🍷פסח – ליל הסדר✡️ חגי ישראל

📆 ט"ו בניסן (הסדר בערב שלפני)

🗓️ 22 באפריל 2027

🟢זיארת אל־נבי שועייב ⚠️🟢 חגים דרוזיים

📆 25 באפריל (חג רשמי לעדה הדרוזית)

🗓️ 25 באפריל 2027

🥞מימונה🌍 מסורות של קהילות ועדות

📆 במוצאי שביעי של פסח

🗓️ 29 באפריל 2027

🕯️ **יום הזיכרון לשואה ולגבורה**🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📆 כ"ז בניסן

🗓️ 4 במאי 2027

🎖️ **יום הניצחון על גרמניה הנאצית**🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📆 9 במאי

🗓️ 9 במאי 2027

🇮🇱**יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה**🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📆 ד' באייר

🗓️ 11 במאי 2027

🎉**יום העצמאות**🇮🇱 ממלכתי – לכל אזרחי המדינה

📆 ה' באייר

🗓️ 12 במאי 2027

🐑**עיד אל־אדחא (בקירוב)** ⚠️☪️ חגים מוסלמיים

📆 י' בחודש ד'ו אל־חיג'ה

🗓️ 17 במאי 2027

🔥**ל"ג בעומר**✡️ חגי ישראל

📆 י"ח באייר

🗓️ 25 במאי 2027

🌾**שבועות**✡️ חגי ישראל

📆 ו' בסיוון

🗓️ 11 ביוני 2027

🧑‍🤝‍🧑 משימת כיתה: "החג שלי, החג שלך"

1. בחרו מועד מהלוח שאתם מכירים פחות.
2. מצאו: מה חוגגים? איך? איזה מאכל, שיר או ברכה קשורים אליו?
3. הכינו "כרטיס ידעתם?" משלכם – ותלו אותו בכיתה בשבוע של המועד.

🖨️ **גרסה להדפסה של הלוח:** 📄 Word | PDF

🗺️ מפת הזיכרונות שלי

🗺️ **מפת הזיכרונות שלי:** לכל אחד ואחת יש נקודות בארץ שקשורות לסיפור שלו – מקום שבו נולדתי, טיול משפחתי, הבית של סבתא, מקום שבו קרה משהו חשוב לכל המדינה. כאן ממפים אותן.

📌 איך עובדים?

1. בחרו סוג זיכרון: 💛 אישי · 💙 משפחתי · ❤️ לאומי/משותף.
2. כתבו במשפט קצר מה הזיכרון.
3. הקישו על המפה במקום המתאים – נעץ יופיע.
4. בסוף – הדפיסו או צלמו את המסך. **שום דבר לא נשמר ולא נשלח.**

✍️ הזיכרון שלי:

למשל: הים שבו למדתי לשחות

מפה סכמטית להמחשה בלבד – לא בקנה מידה ולא מפה מדינית.

💬 שיתוף במעגל

- איזה נעץ הכי קשה היה לבחור? למה?
- האם יש למישהו בכיתה נעץ קרוב לשלכם? מה הסיפור שלו?
- אילו מקומות מופיעים אצל רבים כ"זיכרון לאומי"? מה זה אומר על מה שמחבר אותנו?

🖨️ **מפה ריקה להדפסה** (עם מקרא ושאלות): 📄 Word 📝 | PDF

🔵 **עולים:** הוסיפו נעץ למקום הראשון שבו גרתם בארץ, וכתבו ליד המפה גם את העיר בארץ המוצא – כל בית מתחיל במקום אחר.

🕵️ תיק חקירה: ערבות הדדית

🕵️ תיק חקירה: ערבות הדדית
חמישה סיפורים **בדויים** על נתינה שקטה בשכונה. בכל תיק – קראו את הסיפור והרמזים, פתרו את החידה וקבלו אות. חמש האותיות יוצרות את מילת הקוד הסודית.

📁 תיק 1: האופניים של הבניין

בבניין ברחוב הדקלים התקלקלו בחודש האחרון חמישה זוגות אופניים של ילדות וילדים. כל בוקר נמצא עוד זוג מתוקן ליד הכניסה, עם פתק: "סעו בזהירות 🙂". הוועד רוצה להגיד תודה – אבל מי זה?

🔎 רמזים:

1. המחסן בקומת הקרקע נעול. רק לדיירי קומת הקרקע – יואב ונגה – יש מפתח, ובמחסן נמצאו כלי עבודה.
2. נגה לומדת השבוע בעיר אחרת ולא ישנה בבניין.
3. בכל פעם שאופניים תוקנו – היה בבוקר סימן שמן על המעקה של קומת הקרקע.

❓ מי המתנדב/ת השקט/ה?

נגה מקומת הקרקע	יואב מקומת הקרקע	אי אפשר לדעת	השכנה מקומה 3

🔐 האותיות שאספתם: _ _ _ _ _

🧠 אחרי החקירה – דיון

- למה, לדעתכם, רוב הנותנים בסיפורים לא חתמו בשמם?
- מה ההבדל בין עזרה ש"רואים" לעזרה שקטה? למה שתיהן חשובות?
- איזו "נתינה שקטה" אתם יכולים לעשות השבוע בכיתה או בבית?

✍️ משימת המשך: תיק משלכם – כתבו בקבוצה תיק חקירה בדוי שישי: סיפור נתינה קצר, שלושה רמזים ושאלה אחת. החליפו עם קבוצה אחרת ופתרו. להדפסה: 📄 Word 📝 | PDF